

**BALANS IN DE OPFOK**

# Management is het sleutelwoord

**Tekst:** Eveline Dijkstra, GD

De opfok biedt de mogelijkheid een goede basis te leggen voor een nieuwe generatie productieve melkgeiten. Een probleemloze lammerenopfok is een investering in de toekomst.



Foto: Wilma Wolters

*De opfok zal niet snel zonder een enkel obstakel verlopen. Maar een goede opfok biedt de beste basis voor een productieve en gezonde nieuwe generatie melkgeiten.*

**Z**onder lammeren geen melkgeitenhouderij. Ze zijn immers nodig om de melkproductie op gang te brengen, voor vervanging van het bestaande koppel en genetische vooruitgang. Tegenwoordig weten veel bedrijven die minder lammeren geboren laten worden, eenzelfde of beter bedrijfsresultaat te boeken dan in het verleden. Het duurmelken speelt daarin een belangrijke rol, maar ook de voorzieningen en de kennis rondom lammerenopfok worden op bedrijven steeds beter. Desondanks is een lam probleemloos grootbrengen nog niet eenvoudig, de weg naar een volwassen melkgeit ligt immers vol obstakels. Idealiter groeit een lam op zonder problemen, want gezondheidsproblemen kosten energie, wat vervolgens leidt tot een

verstoring in groei en ontwikkeling. Daarnaast bestaat de kans dat een lam restverschijnselen overhoudt aan een ernstige infectie doordat orgaanweefsel blijvend beschadigd raakt, met gevolgen voor de productie op latere leeftijd.

#### Management moeder

Bij de term lammerenopfok gaan de gedachten vaak uit naar de periode vanaf geboorte. Maar veel afwegingen die gemaakt worden in het management van het moederdier zijn al bepalend voor de start van een lam. Zo is een aantal factoren als bijvoorbeeld voeding, de conditie van de geit tijdens de dracht, maar ook droogstand bepalend voor het geboortegewicht, de vitaliteit van het lam en de

kwaliteit van de biest. In alle gevallen heeft het invloed op de weerbaarheid van een lam. Zo laat onderzoek zien dat de overlevingskansen van lammeren boven de 3 kilogram geboortegewicht beduidend beter zijn dan lammeren die lichter zijn en heeft de kwaliteit van de biest meer invloed op de opname van antilichamen dan de hoeveelheid biest. En die weerbaarheid vlak na de geboorte is essentieel om alle komende obstakels te overwinnen.

#### Stress en infectiedruk

Een aantal van die obstakels bestaat uit stressmomenten die in de gangbare houderij veelal een vast gegeven zijn, denk aan momenten als onthoornen, vaccineren, verandering van groepsamenstel-



Foto: Wilma Wolters

*Hoe hygiënisch je ook werkt, in elke stal zal een bepaalde infectiedruk aanwezig zijn.*



Foto: Wilma Wolters

*Het registreren van kengetallen geeft inzicht in sterke en zwakke punten van de opfok.*

ling en spenen. Verhoogde concentraties van stresshormonen, waaronder cortisol, hebben invloed op het immuunsysteem van lammeren, wat maakt dat ze vatbaarder zijn voor infecties. Daarnaast leiden voerovergangen zoals het spenen ook tot een verschuiving van andere fysiologische processen van het lam. Een goede timing en voorbereiding van deze momenten helpt lammeren om een dergelijke immuunsuppressie en daarmee de kans op een infectieuze aandoening tot een minimum te beperken.

Daarnaast zal er, hoe hygiënisch er ook wordt gewerkt, altijd sprake zijn van een infectiedruk op een bedrijf. Bacteriën, virussen en enkele parasieten zijn binnen het huidige houderijsysteem niet weg te denken. Wel bestaat er een scala aan maatregelen om de infectiedruk te beïnvloeden. Veruit de meeste infectieuze aandoeningen die we waarnemen bij lammeren in de eerste levensweken, zoals diarree, long-, navel- en gewrichtsontsteking, zijn een gevolg van een onderliggend probleem of een combinatie van risicofactoren die van invloed zijn op enerzijds de weerbaarheid van het lam en anderzijds de infectiedruk. Slechts enkele kiemen, zoals salmonellose of een multiresistente E. coli, zijn dusdanig infectieus dat een lam geen weerstand kan bieden en ziekte onvermijdelijk is. Het vinden van een balans tussen enerzijds de weerbaarheid van een lam en anderzijds de infectiedruk is essentieel om gezondheidsproblemen te minimaliseren, en management is daarin het sleutelwoord.

### **Kengetallen registreren**

Op geen geitenbedrijf is de opfok gelijk. Dat betekent ook dat de

obstakels en risicofactoren voor ieder bedrijf verschillend zijn. Daarmee zal ook de focus van het management per bedrijf verschillen. Registratie van een aantal basale kengetallen gericht op sterfte, geboortegewicht, groei en biestmanagement aangevuld met diagnostiek op het moment dat gezondheidsproblemen zich voordoen, geeft al snel inzicht in de sterke en zwakke punten van de opfok. Kengetallen helpen bepalen wanneer en welke aanpassingen in het management, bijvoorbeeld gericht op biest, huisvesting of hygiëne, effectief zijn ter preventie gezondheidsproblemen.

“

## **Kengetallen registreren geeft inzicht in opfok**

### **Onderzoek gezondheidsproblemen**

De sector erkent het belang van ‘zorg voor jonge dieren’, geitenhouders geven aan dat er ook meer behoefte is aan kennis op het gebied van diergezondheid bij jonge lammeren. GD is in samenwerking met Wageningen Universiteit & Research en LTO vakgroep Melkgeitenhouderij een onderzoek gestart met betrekking tot gezondheidsproblemen in de opfok. Aan de hand van vragenlijsten wordt bij geitenhouders en dierenartsen geïnventariseerd in welke mate bepaalde gezondheidsproblemen bij jonge

lammeren voorkomen, wat de gevolgen daarvan zijn, welke risicofactoren daarmee samenhangen en welke mogelijkheden er zijn tot verbetering. Aan de hand van de resultaten van deze enquête zal worden bekeken welke managementmaatregelen komend jaar in de praktijk getoetst zullen worden wat moet bijdragen aan een reductie van diergezondheidsproblemen bij jonge lammeren. 